

stoppnato

[www//stoppnato.n](http://www.stoppnato.n)

Stopp NATO

Notat fra Stopp NATO Analyse

2020

5. November

Notat

Lavspenning i nordområdene

Et kritisk blikk på rapporten

«Norden som lavspenningsområde»

Forfatter: Per Medby og Geir Hem

stoppnato.no

Lavspenning i nordområdene

Et kritisk blikk på rapporten «*Norden som lavspenningsområde*»

En «Stopp NATO analyse», 5. november 2020

Forfattere: Per Medby og Geir Hem

Innholdsliste

Innledning.....	3
Historiefortellingen har noen mangler.....	5
Dagens situasjon.....	7
Problembeskrivelse.....	9
Grunnleggende problemstillinger.....	10
Et «Heierparadoks».....	11
Tiltak.....	12
Om «dilemmaer» og sikkerhetspolitiske paradokser.....	13

Innledning

Tormod Heier, oberstløytnant og professor ved Forsvarets høgskole har skrevet rapporten «*Norden som lavspenningsområde*», på oppdrag fra Norges Fredsråd, Nei til atomvåpen og Norske leger mot atomvåpen. Rapporten ble lagt fram i september 2020 og kan leses her: <https://www.norgesfredsråd.no/wp-content/uploads/2020/09/Norge-lavspenning-sept2020-LR.pdf>

Tormod Heier er en stemme i offentligheten som på flere områder har reist kritikk mot prioriteringer i forvaret og militære aktiviteter. Han har bidratt til en mer åpen debatt om sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål, som absolutt trengs.

Rapporten peker på en utvikling over tid med flere militære aktiviteter som har økt spenningsforholdet mellom stormaktene i våre nærområder. Heier legger fram sine sine personlige forslag for å «*øke sikkerhetsmarginene i Nordområdene*».

Forslagene er forsvarsfaglig begrunnet, men er samtidig preget av begrensinger ved mangler av en dypere analyse av årsakene til stormaktsrivaliseringen, og at Heier ikke berører NATOs militærpolitiske karakter. Et eksempel er når det heter i rapporten at «*USA på sin side må fremstå som en troverdig sikkerhetsgarantist i NATO*», uten at det utdypes hva dette konkret betyr og hvor stor betydning det egentlig har for et territorielt forvar av Norge. Orden «sikkerhetsgarantist» er i seg selv et av ordene som oftest er brukt i norsk forsvarsdebatt sammen med «vår gode alliert». Disse uttrykkene ligger nærmest som udiskutable premisser.

Det er høyst betimelig å reise spørsmålet om hvordan Norden kan bli et lavspenningsområde i nord

I debatter vises det ofte til det er tverrpolitisk enighet om ønske om lavspenning i våre nærområder, og at det er enighet om at Norge ikke er interessert i stormaktsrivalisering i våre nærområder. Det er vel vanskelig i ord å mene noe annet. Heier påpeker tydelig at Nordområdene er utsatt for en stormaktsrivalisering, og at rapporten viser til flere militære aktiviteter og forhold som øker spenningen og risiko for konflikt.

Rapporten viser til at det har oppstått en «ny normal» hvor Norge (og allierte) svarer med å sette «hardt mot hardt», Heiers anliggende er i stor grad at en utvikling med for ensidig vekt på såkalt «avskrekking» fører til at sikkerhetsmarginer minker.

Heier har rett når han hevder at det i de siste årene har skjedd store endringer ved at Norden har gått over til en avskrekkingdoktrine, og at det ikke lenger legges vekt på at en skal unngå å utfordre Russland for mye. Rapporten viser mange eksempler på aggressiv opptreden i Nordområdene. USA og NATO har flyttet seg flere lengdegrader østover de siste årene. Og området er blitt mer militarisert.

8. september i år seilte for eksempel den norske fregatten KNM «Thor Heyerdahl» inn i russisk økonomisk sone under en britisk-amerikansk-norsk flåteøvelse i Barentshavet. Dette skjedde til tross for at Forsvarets operative sjef, Rune Jakobsen, i sommer advarte i VG mot at norske fartøy opererte sammen med allierte styrker i denne typen øvelser. Overflygninger med amerikanske bombefly som kan bære atomvåpen, er også økende. Bare i tidsrommet mellom september i fjor og juni i år eskorterte norske og svenske jagerfly amerikanske B-2 og B-52 bombefly over Barentshavet og Norskehavet seks ganger. Det har også vært en firedobling av anløp med amerikanske, britiske og franske atomubåter til Norge.

Et av fartøyene som seilte sammen med KNM «Thor Heyerdahl» inn i det sensitive kystområdet øst for Varangerfjorden var destroyeren USS «Ross», som var det første amerikanske krigsskipet som skjøt ned et ballistisk missil i Europa, som en del av det amerikanske rakettskjoldet. Fartøyer med radarer og missiler som inngår i rakettskjoldet, kommer tettere på den russiske Nordflåten. *«Ved å legge til rette for en mer framoverlent tilstedeværelse øst for 24. lengdegrad i Finnmark og øst for Varangerfjorden, bidrar Norge til å utfordre den strategiske likevekta som holder de to supermaktene i sjakk. Dette er ønsket politikk, men i strid til fagmilitære anbefalinger fra sjefen ved Forsvarets operative hovedkvarter i Nord-Norge.»*, skriver Heier.

Det er viktig å vise hva som skjer i nord, og hvordan myndighetene plasserer dette som en «ønsket politikk». En politikk som også i stor grad forlenges gjennom forlaget til Forsvarsbudsjett 2021 og forslaget til ny Langtidsplan for forvaret. Til tross for enkelte avsnitt med snakk om beroligelse, og å ha gode naboforhold, så er helheten i ny forsvarsplanen at det legges mer vektlegging på avskrekking.

«Alliert tilstedeværelse i det daglige og norsk evne til å operere sammen med og ta imot allierte forsterkningsstyrker blir stadig viktigere for vår avskrekking- og forsvarsevne.»

«Sikre troverdig avskrekking med basis i NATOs kollektive forsvar» defineres som oppgave nummer 1.

Heier viser konsekvenser ved en sånn politikk og prioriteringer. Likevel kan konklusjonene og anbefalingene bli for begrensede og naive, hvis de ikke framsettes i forbindelse med en gjennomgang av premissene som norsk forsvarsstrategi bygger på – og en dypere forståelse for hvorfor ting er som de er.

Historiefortellingen har noen mangler

Heier skjønnmaler nok politikken som dominerte under den kalde krigen en del. At Norden under den kalde krigen var en brubygger mellom stormaktene og jobbet aktivt for lavspenning i nordområdene, er en sannhet med modifikasjoner.

Ganske varmt også under og etter den kalde krigen

Det er riktig at det den gang ikke foregikk store allierte øvelser i Finnmark og at det offisielt sett ikke var tillatt med utenlandske baser i Norge, men både fly og marinefartøyer brukte norsk territorium. En mer konkret gjennomgang viser også at de var så som så med etterlevelse av den offisielle basepolitikken.

NRK sendte i fjor høst en dokumentarserie om Norge under den kalde krigen – ref. <https://tv.nrk.no/serie/kald-krig/sesong/1/episode/1/avspiller> Her fremkom det opplysninger som i det minste nyanserer Heiers bilde. Norske luftforsvarets piloter trente systematisk på å slippe atombomber på norsk jord på 1950-tallet. En amerikansk flystyrke med betegnelsen «3rd Air Force Task Force North» ble etablert på Sola ved Stavanger i 1956, men fra 1962 ble hovedbasen flyttet til Bergen Flesland.

USAs spionflyet U2, «den sorte dame», benyttet Bodø som base for etterretningsoperasjoner på slutten av 50- og begynnelsen på 1960-tallet. Det var ganske varmt da et flyet ble skutt ned over Sverdlovsk i månedskifte mai-juni 1960.

Vi kan også minne Heier om «Loran C». På 1970-tallet ble det avslørt at radiosendere plassert på norsk jord guidet USAs atomubåter i Barentshavet, og hadde en svært viktig strategisk funksjon for USA. Radar og etterretningsvirksomhet under USAs paraply, ble fra russisk side betraktet som en varm potet. Dette må vel nesten kunne kalles «høyspenning» i dobbelt betydning.

Strategien har ligget fast, men taktikken og retorikken endres!

I Heiers historiefortellingen gjentas et bilde om at den russiske Krim-invasjonen 2014 snudde opp ned på mye sikkerhetspolitisk tenkning.

Det har blitt godt synlig at USA, NATO og norske myndigheter har brukt det de kalle Russlands «selvhevdelse» for det det er vært. Men det er en myte at Krim-2014 snudde opp ned på den sikkerhetspolitisk tenkning og strategien.

Det nye er at grunnmuren for vesten/USAs dominans endres på flere fronter, og behovet for å vise muskler for å forvare sitt domene har økt. Da passer det godt å vise til andres «selvhevdelse».

En mer nyansert historiefortelling kan vise, at det var andre faktorer som «utfordret den dype freden» - som regjeringens forsvarspolitiske ekspertgruppe 2015 skrev om, som begrunnelse for sin anbefaling om at «*Forsvaret, storsamfunnet og våre allierte må gå sammen om et felles løft og skape en ny normalsituasjon.*» Litt av en formulering forresten å «skape en ny normalsituasjon» - som om det er et ønske og av det gode.

Mot det offisielle historien kan det hevdes at den sikkerhetspolitiske situasjonen endret seg på grunn av USA, NATOs ekspansjon og maktutøvelse østover – med Norges deltakelse. Mens Russland, tidligere Sovjetunionen, lå med brokket rygg, benyttet USA/vesten sjansen til å rykke fram med sine posisjoner. NATO-utvidelser og opprustning i Øst-Europa begynte lenge før russisk «selvhevdelse» i 2014. Det samme skjedde med øvelser og militarisering på Baltikum og Østersjøen.

NATOs «ut-av-område» (out-of-area) strategi som ble vedtatt i 1991, har gitt som konsekvens noen taktiske prioriteringer utenfor Nord-Atlanteren, med norske bombefly over Libya og Afghanistan og folkerettsstridige inngripen i Jugoslavia/Serbia. Men taktiske prioriteringer må ikke forveksles med at en strategisk tenkning har blitt endret.

«Den nye normalen» er regjeringens beskrivelse og ikke Heiers. Men rapporten tar den offisielle retorikken som ganske ukritisk god fisk. Uansett er det rett, som rapporten legger vekt på, at militariseringen, og spenningen i nord har økt. En «ny normal» som USA, «vesten» og Norge kanskje selv har framprovosert.

Dagens situasjon

Rapporten peker på tre forhold som skiller dagens situasjon fra situasjonen under den kalde krigen.

For det første – i følge Heier -finnes det ingen klare ideologiske skillelinjer mellom USA og Russland. Stormaktenes eksklusive interesser og innflytelse over sitt «nære utland» er mindre akseptert som internasjonal norm i dag. Russiske og vestlige interesser er dermed mindre respektert og vanskeligere å definere.

Kommentarer:

I etterkrigstida og under den kalde krigen ble det vist til «det kommunistiske spøkelset». Norsk forsvarspolitik og USA og NATOs ideologiske begrunnelse, for sine tiltak og planer, var å demme opp for trusselen fra øst som truet vestens frihetsidealer. Med Sovjetunionens sammenbrudd forsvant i stor grad grunnlaget for denne ideologiske frontlinjen. Situasjonen i dag er preget av økonomisk markedskonkurranse i større grad. Sån sett møter vesten en konkurranse på hjemmebane (markedsøkonomi). Det betyr at stormaktsrivaliseringen er en mer åpen konkurranse om markeder, råvarer, handel, investeringer og produksjonskjeder.

Det er likevel en forskjell ved at Kina og Russland er mere sentralistiske og styrt fra toppen. Dette kan oppleves som et «konkurransfortrinn», og har skapt grunnlaget for en ny ideologisk krigføring. I dag framstilles det som en kamp om forvar av vestlige liberale verdier mot autoritære og totalitære styresett i Russland og Kina. Kampen står fortsatt om «vestens verdier».

Likevel i en verden hvor det er ganske mange autoritære styresett på begge sider, så er det vanskelig å normgi og sette tydelige ideologiske skiller mellom de ulike interessene. Det har resultert i mye retorikk rundt maktutøvelse, «selvhevdelse» og infiltrasjon med anklager fra alle sider. Varierende ordbruk er også nødvendig når NATO med partnere mildt sagt selv består av en broket forsamling.

I maktspillet hører også beskyttelse av «den eksisterende orden» hjemme.

«Kina og Russland søker på ulike måter å utfordre eksisterende normer og regler som har kjennetegnet den internasjonale orden» (Forslaget til ny Forsvarsplan)

NATO har vunnet den store alliansekampen med 30 medlemsland og et utall «partnere» og samarbeidsavtaler, mens Warszawapakten er begravet for lengst. Samtidig så har situasjonen i dag mye preg av nye allianser og koalisjoner i ulike regioner. Rivaliseringen føres også via lokale allierte og såkalte proxy- støtteregimer.

For det andre – i følge Heier - er den militære maktbalansen annerledes. Russland er militært underlegent et amerikansk forsvar som årlig disponerer cirka 700 milliarder dollar (11 ganger mer enn Russland), og som har tilgang på mer enn 800 baser, 13.000 flyplasser og 20 hangarskip rundt om i verden. Det er også færre militære styrker i nord enn det var under den kalde krigen.

Kommentarer:

Beskrivelsen av styrkeforholdet er uomtvistelig. Samtidig så har teknologi og våpenproduksjon gitt relativ styrkefordeler innen enkelte områder også for stater med mindre militærbudsjetter. Rapporten beskriver godt hvordan det øker risikoforhold rundt spenninger og konflikter – med for eksempel kortere såkalt «varslingstid».

For det tredje – følge Heier - er dagens situasjon preget av en gjensidig økonomisk avhengighet mellom øst og vest; Russland er en integrert del av den globale finansverdenen, og selv om landets økonomiske system har blitt mer opptatt av å være selvforsynte med strategiske råvarer, er landet like fullt avhengig av olje - og gassinntektene fra Europa. Russland sørger for nærmere 40 % av Europas gassforbruk. Til gjengjeld kommer for eksempel mesteparten av Russlands forbruksvarer fra Vesten og Asia.

Kommentarer:

Dette betyr ikke at økonomisk og geopolitisk konkurranse mellom stater automatisk minsker. Tvert i mot ser vi i dag økende økonomisk og handelsmessig konkurranse, inkludert at økonomisk krigføring er en sentral del av av maktpolitiske kamper.

Problembeskrivelse

«Et gjennomgående problem for partene er mangel på dialog, respekt og gjensidig forståelse for hverandres sikkerhetsutfordringer». Dette ligger til grunn for konkrete «tillitsskapende» forslag. Dette er rapportens hovedbudskap. Tiltakende er rettet inn på å unngå eskalering av uforutsette hendelser.

Forslagene må forstås i en ramme i forhold til den begrensede problemstillingen som rapporten legger til grunn. Den kan derfor hevdes at rapporten ikke adresserer tiltak for å redusere spenningen, men å redusere risiko forbundet med den.

Det er likevel ingen grunn til å avfeie viktigheten av i seg selv å adressere risiko ved eskalering knyttet til uforutsette hendelser. Med dagens våpenarsenal, kan konsekvensene bli alvorlige, og det er all grunn til å arbeide for å dempe konfliktnivåer – for småstater som ligger i skuddlinjen. Det kan derfor være god grunn til å gi sin støtte til enkelttiltak som forslås.

Siden oppslutningen og tilliten til NATO, som en forsvarsallianse, er så stor i befolkningen, og den politiske oppslutningen om forsvarspolitikken på stortinget og mellom de dominerende politiske partiene er så stor, så kan det hevdes at rapporten er fornuftig pragmatisk med sin tiltaksliste. Det kan kanskje være rom for å fremme og få oppslutning om enkelte nasjonale konfliktdependende og «beroligende» tiltak. På lang sikt så kan også en bredere diskusjon rundt dette bidra til en økt forståelse om dypere årsaker til stormaktsrivaliseringen og spenningsforholdet.

Likevel, når de først presenteres som sentrale under en overskrift «Norden som lavspenningsområde», så kan det hevdes at tiltak nettopp burde blitt belyst også i en bredere sammenheng. Det er et veldig begrenset 'scope', og såvel problembeskrivelsen som tiltak kan fra flere hold bli avvist som naive. En ramme som i utgangspunktet ikke analyserer grunnleggende forhold og interessekonflikter, kan virke tildekkende og hindre at krigsvirus kommer fram i dagslys og får en rett diagnose og vaksine.

Det kan med god grunn hevdes at en vesentlig mangel ved dagens sikkerhets- og forsvarspolitiske debatt er at premisset om NATO-alliansefelleskapet legges til grunn uten diskusjon. Som det heter i Forsvarets langtidsplan: «Forsvaret skal bidra til at NATO forblir en troverdig allianse, også i våre nærområder».

Grunnleggende problemstillinger

Forsvarspolitisk så flagger Heier flere problemstillinger: Det er mere tvil om NATO vil hjelpe oss; Ensidighet i NATO-satsing kan gi svakhet knyttet til fornuftig nasjonale forsvarsatsinger; Uenighet i NATO – kan bety svekket reaksjonsevne for kollektiv hjelp; Vår hovedalliertes fokus andre steder kan gi en «samtidighetsproblematikk», som gjør at Norge ikke prioriteres raskt og nok; Det er et «sikkerhetsparadoks» i at rivaliseringen «øker tomteverdien» av Norge for stormakter

Dette er høyst aktuelle problemstillinger for en diskusjon om nasjonal sikkerhetspolitikk. Grunnlaget for rapportens forslag er at utfordringene kan svares ut ved tillitsskapende arbeid innenfor NATO-konseptet, og at dette kan ha en konfliktdempende effekt, og bidra til at bremse triggermekanismer og hindre løse avtrekksfingre.

Tanken er at vi kan bidra til å dempe konfliktnivået, basert på vår historie og felles interesse regionalt, og ved å vise til gode naboforhold. Vi har et handlingsrom, ifølge Heier, og vi kan og bør jobbe for å øke det. Det vises også til at lokale tillitbaserte tiltak kan ha en effekt ved at det kan øke handlingsrommet. En rolle som tillitsskapende (brobygger) kan være spesielt viktig hvor sikkerhets- og nedrustningsavtaler sies opp, og hvor multilaterale avtaler byttes med mere direkte interessekamper.

På en møte så kan dette ses på som en liste med gode ønsker. Men gode ønsker (hvis det skal være håp om at de oppfylles) må forankres konkret i hvilke krefter som faktisk utfolder seg i Nordområdene. Uten en analyse, eller i det minste en diskusjon om mere grunnleggende forutsetninger, så kan det bli lenge til neste juleaften. Det er flere forhold som rapporten ikke går i dybden på i forhold til tiltak som foreslås.

Interessemotsetninger

Hvis det er et fundamental geopolitisk krigspill som finner sted, basert på økonomisk konkurranse og behov for kontroll, og som får uttrykk i rivalisering og spenning i våre nærområder. Da er det ikke dumskap eller mangel på logikk eller informasjon som øker spenningsnivået. Det er heller ikke manglende tillit det dreier seg om. På et vis så er det det motsatte – det er the 'name of the game' å vise muskler.

I et sånt lys kan en forstå hvorfor Tormod Heier ikke har blitt hørt i et rop om mindre vekt på «avskrekking». Det er jo det motsatte som skjer.

Hvis en legger til grunn at det faktisk er en rivalisering mellom stormakter, og at Norge ligger utsatt til, så kan vel medlemskap i en av stormaktenes militærallianser gjøre Norge til en direkte part og deltaker.

Vil ikke det faktum at Norge er Nato i nord, og NATO-strategien i seg selv, trekker Norge som stat aktivt inn også som en part i stormaktsrivaliseringen?

Med et annet utgangspunkt enn rapportens, så kan det hevdes at Norge i realiteten faktisk selv er en aktiv deltaker i rivaliseringen, og gjennom det er med på å øke spenningen i nord.

Et «Heierparadoks»

Heiers «sikkerhetsparadoks» risikere å bli et «Heierparadoks». Kanskje er det det, som er grunnen til at spørsmålet om Norden og Nordområdene som atomvåpenfri sone, ikke er adressert blant tiltakene – siden NATO har førstehånd bruk av atomvåpen som del av sin strategi.

Da ville også spørsmålet om norsk stormaktsuavhengighet – og ikke medlemskap i en eksklusiv militærallianse som NATO - kunne bli sett på som et viktig moment for å redusere spenningen i Nordområdene.

Hvis forståelse av stormaktsrivaliseringens grunnlag er sentralt for å forstå spenningsnivået. Da må tillitsskapende tiltak om åpne kanaler og mer informasjon belyses opp mot stormaktenes hensikt om å vise styrke, å overvåke konkurrentene - «fienden» - og nettopp holde informasjon skjult.

Heier sier at «formålet med militære styrker er å hindre krig». Da blir det en viss logikk når han sier at «vel så viktig» som militære styrker, er «evnen til å kommunisere og samarbeid gjennom tillitsskapende virksomhet». Opp mot dette står et syn om at militær makt handler om mer enn å hindre krig. Det handler om å vinne, å holde på sin makt, å vise styrke og kontrollere.

Heier snakker om at Norge må endre sin strategi, men egentlig snakker han vel om taktikk. Han er ikke i stand til å stille fundamentale spørsmål ad strategien – hvis han ikke tar opp stormaktsrivaliserings-grunnlaget mer direkte.

Spørsmålet om Norges handlingsrom er sentralt.

Det vises ofte til at Norge er et lite land og trenger alliert backup, men at Norge likevel kan gjøre sitt innen en nasjonal ramme for å dempe spenningen. Rapporten mener at vi på norsk grunnlag kan styrke tillitsforhold, og legge mer vekt på beroligelse, og at vi har handlingsrom innen NATO for dette.

Det er riktig at NATO ikke er et overnasjonalt organ, men når norsk forsvarsstrategi selv har som prinsipp og baserer seg på USA, NATO som sitt viktigste fundament, så kan det hevdes at det er NATO og USAs handlingsrom som utvides.

Den viktigste kritikken til rapporten rundt dette er at slike forhold ikke adresseres eller problematiseres i større grad.

Tiltak

I rapporten skisserer Heier fem tillitsskapende tiltak som kan øke sikkerheten i nord: Studentutveksling mellom militære høyskoler; Nordisk-russisk kontaktsenter; Lokale lavspenningsoner; Begrensninger på øvelser; Utvidelse av FNs incident at Sea-regime (forebygge unødig provokasjon)

De to første punktene kan vel sies å være preget av en viss naivitet i forhold til stormaktsrivaliseringens karakter og innhold, ellers er det fornuftige enkeltforslag, men de går ikke langt nok. Han foreslår ikke å avskaffe alle utenlandske baser i området. Det han foreslår er forsiktige tilstramminger i forhold til dagens praksis. Heier ønsker seg på sett og vis et annerledes NATO, og han legger vekt på Norden. Men han viser ikke til at det som skjer innen nordisk forsvarssamarbeid for tida, er at hele Norden «Natofiseres».

Lavspenningsonene, som foreslås, bør opp i den offentlige debatten. For eksempel i stredet mellom Svalbard, Bjørnøya og Hammerfest, med permanente begrensninger for fly og marinefartøyer. Noen fly og fartøytyper kan utelukkes utenfor Kola og ved Vardø, der etterretningsradaren Globus II er plassert.

Militære øvelser bør også begrenses ifølge Heier, for eksempel i havområdet mellom Jan Mayen og Frans Josefs land. Det bør ikke være tillatt med fartøyer eller fly som kan bære atomvåpen, fordi styrker med en unødig offensiv karakter kan ha en destabiliserende effekt når spenningen stiger. I dag trekkes Norge inn i en amerikansk-russisk maktkamp som gir

mindre sikkerhet for stat, samfunn og innbyggere. I stedet for en ensidig og «outrert» avskrekkingstrategi bør målet være lavspenning i nord.

Tiltakene ønskes velkommen i seg selv. Det er et håp at diskusjoner rundt disse kan utvide den forsvarspolitiske debatten i Norge. Listen kunne blitt supplert med tiltak rundt atomvåpenforbud og tiltak mot offensiv norsk USA-kontrollert etterretning, overvåking og spionasje. I tillegg må det reises debatt rundt det generelle grunnlaget og strategien for norsk militær opptrapping i nord. Scopet må utvises, som vist til tidligere,

Om «dilemmaer» og sikkerhetspolitiske paradokser

Tormod Heier har tidligere kommet med gode analyser rundt dilemmaer og paradokser knyttet til utviklingen av norsk forsvarspolitikk. Det kan sies at det er mest fagmilitære analyser. I en generell forsvarspolitisk debatt – også knyttet til «lavspenning i Nordområdene» er det derfor nødvendig å spørre om premisser og mer grunnleggende årsaker til at slike misforhold og paradokser oppstår.

I flere sammenhenger har Tormod Heier uttrykt at Norge er avhengig av NATO og «alliert hjelp». Samtidig har han selv gitt rom for nyanserte tolkninger. I Nei til Atomvåpens blad «Magasinet» nr 2. 2019 uttalte Heier: «*Det eneste som hjelper er derfor inkluderende sikkerhetsinstitusjoner som tar hensyn til begge partenes grunnleggende sikkerhetsinteresser, ikke ekskluderende sikkerhetsorganisasjoner som NATO eller EU.*» Det hadde vært høyst ønskelig at han hadde utdypet dette.

I en artikkel i avisa Klassekampen 26. oktober uttalte Heier om Irak/Midtøsten: «*I denne fortsettelseskrigen blir amerikanske droner, norske militærrådgivere, franske spesialstyrker og britiske jagerfly langt på vei irrelevante. Snarere kan det hevdes at den vestlige koalisjonen bare bidrar til å forlenge krigen.*»

Spørsmålet som da står med store bokstaver, hvorfor kriger de der da?

Det er mulig at Heiers, ofte med innestemme, uttrykte NATO-tilslutning, er forståelig med bakgrunn i hans militære rolle og tilknytning til Forsvarets høgskole, men det danner uansett en viktig begrensning for analyse av spenningsforhold i nord – såvel som en grunnleggende forståelse for militære aktiviteter andre steder.

Han sier at sikkerhet i nord må ses på som et «udelelig gode» på tvers av norsk-russiske grenseområder. Taktisk for å prøve å hindre/dempe konkrete eskaleringer knyttet til

uforutsette hendelser kan det være fornuftig, i en ideell verden. Men i imperialismens tidsalder, så er det kamp mot imperialismen som gjelder – og solidaritet og fellesskap mot imperialisme og stormaktskontroll. Å si nei til NATO = å si nei til krig!

Geir Hem og Per Medby for «Stopp NATO analyse» 5. november 2020